

Література

1. Аналітичний огляд УНІА за 2009 рік "Житлове іпотечне кредитування в Україні". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.unia.com.ua>.
2. Аналітичний огляд УНІА за II півріччя 2010 року "Житлове іпотечне кредитування в Україні". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.unia.com.ua>.
3. Закон України "Про іпотеку" від 5 червня 2003 р., № 898-IV.
4. Ковалишин І. Стан і тенденції розвитку національного ринку іпотечного кредитування / І. Ковалишин // Вісник Національного банку України : журнал. – 2010. – № 4. – С. 62-66.
5. Кредити надані депозитними корпораціями // Бюлетень Національного банку України. – 2010. – № 2. – С. 121-123.
6. Криховецька З.М. Тенденції розвитку іпотечного кредитування в Україні. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rusnauka.com>.
7. Огляд вітчизняного ринку нерухомості за 2011 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.investyicii.org/upload/userfiles/25/neryhomist_01.11.pdf.
8. Стан іпотечного ринку України у I кварталі 2011 року. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.unia.com.ua/filearea/File/Press-reiz>.
9. У жовтні 2011 року банки збільшили обсяги іпотечного кредитування. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.ua.prostobank.ua/zhitlo_v_kredit.
10. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.zakony.com.ua/econom>.

Демчишак Н.Б., Турхан Х.О. Анализ состояния и динамики развития ипотечного рынка в Украине

Выяснено экономическое содержание ипотеки и ипотечного рынка. Проведен анализ состояния и динамики функционирования ипотечного рынка в Украине. Выявлены особенности его формирования в посткризисный период. Очерчены факторы, которые сдерживают ипотечное кредитование в Украине. Определены приоритетные векторы стимулирования развития ипотечного рынка в отечественных условиях.

Ключевые слова: ипотека, ипотечные кредиты, ипотечный портфель, ипотечный рынок.

Demchyshak N.B., Turhan Kh.O. Analysis of the state and dynamics of mortgage market development in Ukraine

Economic maintenance of mortgage and mortgage market is found out. The analysis of the state and dynamics of functioning of mortgage market in Ukraine is conducted. The features of its forming in a post-crisis period are found out. Factors that restrain the mortgage crediting in Ukraine are outlined. The priority vectors of stimulation of mortgage market development in home terms are certain.

Keywords: mortgage, mortgage loans, mortgage brief-case, mortgage market.

УДК 338.1

Ст. викл. С.А. Дращиця, канд. екон. наук –

Хмельницький інститут соціальних технологій ВНЗ ВМУРЛ "Україна"

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ ПОДІЛЬСЬКОГО РЕГІОНУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Висвітлено суть та фактори диференціації доходів населення, а також методи і критерії визначення її рівня. Подано результати аналізу диференціації доходів населення Подільського регіону та шляхи її оптимізації.

Ключові слова: диференціація доходів, поляризація суспільства, механізм перерозподілу.

Постановка проблеми. Принципи розподілу доходів у ринковій економіці передбачають механізм вирішення низки економічних та соціальних проблем. Система розподілу визначає можливість отримання доходу від во-

лодіння певними ресурсами, систему стимулів до праці, поділ людей на класи і соціальні групи, вирішення проблеми бідності та ін.

Аналіз нерівномірності їх розподілу між різними верствами населення, розроблення і запровадження ефективних регулюючих заходів обмеження процесів диференціації дадуть змогу більш справедливо та соціально зорієнтовано розподіляти доходи між різними прошарками населення, зменшити соціальне напруження та боротьбу між бідними та багатими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розподілу та перерозподілу національного доходу в умовах класичних економічних систем розглянуто у працях таких учених, як: М. Ажнюк [1], А. Гвелесіані [2], І. Пушкар [7], К. Швабій [9] та ін., які відзначають джерела та роль доходів у розвитку економіки, вплив диференціації на її стан, принципи та способи розподілу національного багатства тощо. Проте питанням регіональної диференціації доходів та способам зниження поляризації суспільства в економічній літературі приділено не достатньо уваги.

Отже, метою дослідження є проведення аналізу процесу диференціації доходів в Україні загалом та на Поділлі зокрема, визначення факторів впливу на її рівень та розроблення інструментально-методичних прийомів оптимізації. Для її досягнення потрібно з'ясувати сутність і проаналізувати показники та виявити проблеми диференціації доходів громадян Подільського регіону, запропонувати шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Дохід залежить від багатьох факторів, серед яких: предмети та засоби праці, рівень технології та кваліфікації, фізичні та психологічні особливості індивіда тощо. Тому під час розподілу доходів серед населення існує певна диференціація, надмірний рівень якої призводить до значної поляризації суспільства та зростання суспільного напруження, в результаті протистояння різних соціальних груп. Її відсутність, з одного боку, та значна поляризація суспільства на основі надмірної диференціації – з іншого – є негативними явищами національної економіки. З метою оптимізації диференціації вона має проводити державну регуляторну політику, інструменти якої потрібно спрямувати на збільшення доходів, та надходжень до бюджету за рахунок податків на багатство, виведення економіки з тіні тощо.

Доходи учасників ринкової економіки розподіляють за факторами виробництва та поділяють на високі доходи тих, хто має успіхи у підприємницькій діяльності, та низькі – хто зазнав у ній невдачі. Причому низький дохід може бути наслідком недостатніх трудових зусиль як підприємців, так і працівників найманої праці, а також результатом змін кон'юнктури ринку. Величина доходів і різниця між ними зумовлені впливом таких соціальних факторів: політичних, демографічних, професійних, статусних, економічних, географічних факторів. До основних чинників диференціації відносять: відмінності в здібностях, освіта і навчання, професійні смаки і ризик, володіння власністю, панування на ринку, щаслива випадковість, зв'язки, нещастя і дискримінація. Фактичний розподіл доходів та ступінь нерівномірності розподілу доходів можна проаналізувати за допомогою кривої Лоренца.

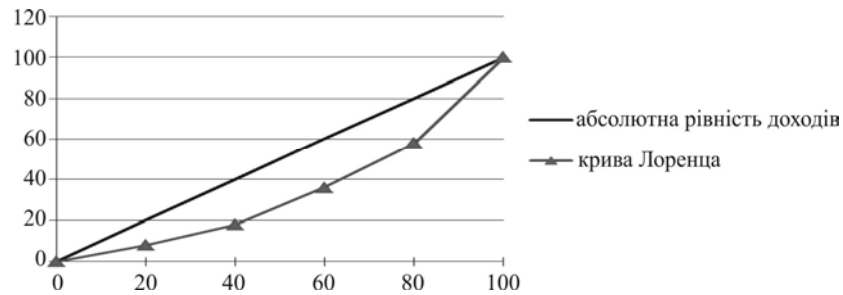

Рис. 1. Крива Лоренца [1]

На рис. 1 на одній осі відкладено частку сімей з різними доходами, а на іншій – частку доходу. Теоретично можливість абсолютно рівного розподілу доходу представлено бісектрисою, яка вказує на те, що якщо 20, 40, 60 % сімей отримує відповідно 20, 40, 60 % від усього доходу, то відповідні точки будуть розташовані на бісектрисі. Область між лінією абсолютної рівності та кривою Лоренца вказує на ступінь нерівності в розподілі доходів. Чим більшою вона є, тим більша нерівність розподілу і навпаки. Наближення кривої Лоренца до прямої лінії вбиває стимули до продуктивної праці, а надмірна її вигнутість може спричинити соціальне напруження в суспільстві.

Якщо площу між бісектрисою і кривою Лоренца поділити на площу трикутника між бісектрисою і додатною піввіссю, то отримаємо показник ступеня нерівномірності в доходах. Його називають коефіцієнтом Джині. Чим він більший, тим більший ступінь нерівномірності [7, с. 228].

Для вивчення нерівномірності розподілу населення за рівнем матеріального добробуту в статистиці користуються методом групувань, за яким домогосподарства розподіляють у порядку зростання середні показники доходів на одну особу на квінтилі, децилі або за інтервалами доходів. Децилі та квінтилі – це відношення багатства 10 або 20 % найбідніших членів суспільства до такої ж кількості найбагатших. Найпоширеніші показники:

- децильний коефіцієнт (K_d) – відношення рівнів доходів, вище та нижче яких розташовані по 10 % респондентів;
- коефіцієнт фондів – співвідношення сумарних доходів (витрат) населення у першому та останньому децилях [9, с. 78].

Ці коефіцієнти зручно використовувати для відстеження процесів соціального розшарування, їх динаміки, а також для міжнародних порівнянь. Так, у США співвідношення доходів 20 % багатих і 20 % бідних становить 1:6, у Франції – 1:10, у Японії і Німеччині – 1:3, у скандинавських країнах – 1:2,5, у Росії – 1:15,5, в Україні 10:100 (за децильним коефіцієнтом) [3, с. 5]. Отже, диференціація доходів населення – це різниця в доступі до власності різних класів, соціальних груп та верств населення в межах певної економічної системи, що відображається в рівні їх доходів.

У дослідженні параметрів розшарування населення, джерела та розмір доходів є найбільш вагомим показником прояву цього процесу, а тому потрібно досить детально оцінити його основні тенденції та структурні зрушення. На сьогодні основними джерелами доходу населення України є: заробітна

плата (54,8 %), соціальна допомога та інші соціальні трансферти (30,9 %), доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості (5,1 %). Проблема нерівномірності доходів населення в Україні посилюється галузевою нерівністю (рис. 2).

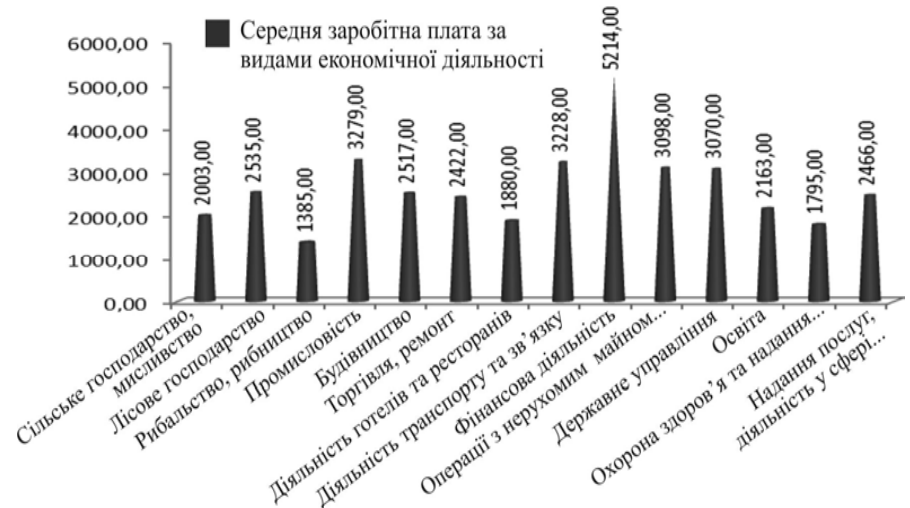

Рис. 2. Середня заробітна плата за видами економічної діяльності у 2011 р. [3]

Вивчаючи диференціацію населення за доходами, особливу увагу варто звернути на економіко-статистичний аналіз розподілу населення за середніми доходами на одну особу. Крива Лоренца (рис. 3) ілюструє наявність істотної поляризації населення за ознакою матеріальної забезпеченості у 2011 р.

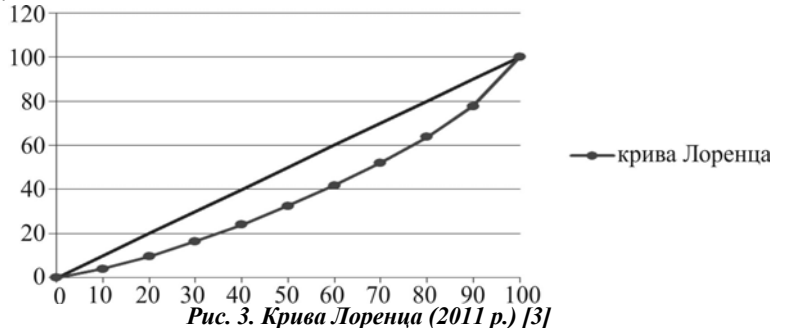

Рис. 3. Крива Лоренца (2011 р.) [3]

Для підтвердження чи спростування вищенаведених даних, ми провели вибіркове дослідження стану диференціації доходів сімей Подільського регіону. В опитуванні взяло участь 290 осіб, які є представниками різних сімей та професій, внаслідок чого виявилось, що середньомісячні доходи більшості домогосподарств Подільського регіону змінюються у межах 2000-4000 грн (49,2 %), на другому місці є дохід у межах 4000-6000 грн, а на третьому – до 2000 грн (рис. 4).

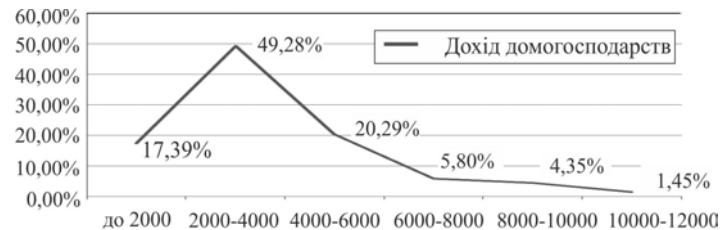

Рис. 4. Дохід домогосподарств Подільського регіону

Проаналізувавши доходи на одного члена сім'ї (рис. 5), ми виявили, що 40,57 % опитаних отримують доходи нижче від прожиткового мінімуму. Цей показник на 24,87 % відрізняється від показника офіційної статистики.

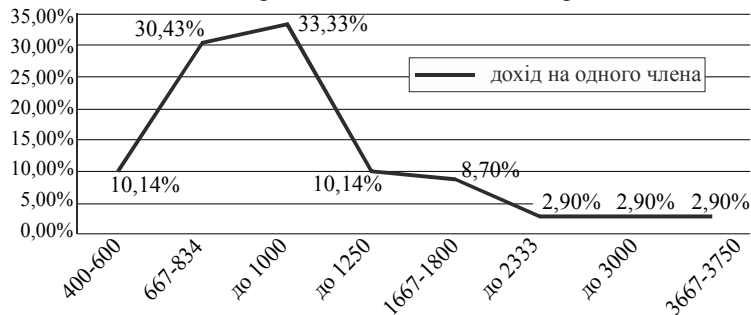

Рис. 5. Дохід на одного члена сім'ї Подільського регіону

Диференціація доходів населення значною мірою зумовлює соціальну диференціацію в суспільстві, характер його соціальної структури. З огляду на те, що існуючу диференціацію не можна розглядати тільки як наслідок економічних процесів, зусилля щодо її зниження повинні бути одночасно спрямовані на усунення економічних, інституціональних і політичних причин.

Для забезпечення нормативного рівня нерівності та з метою встановлення меж допустимої нерівності, нерівності доходів в умовах конкурентної рівноваги і меж оптимальної нерівності доцільно використовувати інструментарій перерозподільних механізмів через систему трансфертів і податки:

- ввести прогресивний прибутковий податок як механізм перерозподілу доходів, визначивши економічну оцінку компромісу між ефективністю та справедливістю;
- потрібен перехід до політики зростання заробітної плати, тобто так званої політики її розвиваючого зростання;
- провести інвентаризацію державної власності та ввести суспільний контроль за доходами й видатками найбільших монополій;
- з метою впровадження диференційованого підходу до оподаткування ввести межу високозабезпеченості та податок на розкіш;
- розробити механізми індексації оплати праці як інструмент нейтралізації інфляції, врахувавши два аспекти: базу та інтервали індексації.

Висновки. На сьогодні в Україні необхідно подолати негативну тенденцію до соціальної поляризації суспільства, забезпечити зниження економічної нерівності, формування середнього класу, який стане гарантом ста-

більності. Економічне зростання створює необхідне підґрунтя для зниження безробіття та підвищення доходів від трудової діяльності. Наслідком цього стане зростання рівня життя більшості маси населення та зниження масштабів диференціації доходів.

Література

1. Ажнюк М.О. Основи економічної теорії : навч. посібн. / М.О. Ажнюк, О.С. Передрій. – К. : Вид-во "Знання", 2008. – 365 с.
2. Гвелесіані А. Вплив соціально-економічного розвитку на рівень диференціації доходів населення України / А. Гвелесіані, І. Литвин // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2010. – № 1. – С. 82-89.
3. Держком. статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Диференціація доходів населення України як фактор обмеження економічного зростання : наук.-аналіт. допов. записка. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ntser.gov.ua>.
5. Пишуліна О. Диференціація населення за рівнем доходу та ефективність інституційної організації механізмів його перерозподілу в Україні / О. Пишуліна // Стратегічні пріоритети. 3 жовтня. – 2009. – № 2. – С. 93-102.
6. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.uapravo.net/data2008/base54/ukr5464>.
7. Пушкар І.О. Диференціація розподілу доходів як фактор впливу на економічний розвиток країни / І.О. Пушкар. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/bmnef/2011_1_4.pdf.
8. Ривак О.С. Доходи населення країни / О.С. Ривак // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.13. – С. 221-227. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlut/19_13/221_Rywak_19_13.pdf.
9. Швабій К.І. Довгострокова тенденція розподілу доходів населення в Україні / К.І. Швабій // Фінанси України : журнал. – 2010. – № 1(10). – С. 77-86.

Дражницья С.А. Дифференциация доходов населения Подольского региона в современных условиях развития экономики

Раскрыты суть и факторы дифференциации доходов населения, а также методы и критерии определения её уровня. Приведены результаты анализа дифференциации доходов населения Подольского региона и пути её оптимизации.

Ключевые слова: дифференциация доходов, поляризация общества, механизм перераспределения.

Drazhnitsya S.A. Differentiation of profits of population of Podilla Region in the modern terms of development of economy

Essence and factors of differentiation of profits of population, and also methods and criteria of determination of its level, is reflected in the article. Also this article gives results the analysis of differentiation of profits of population of the Podilla Region and ways of its optimization.

Keywords: differentiation of profits, polarization of society, mechanism of redistribution.

УДК 336.221 Асист. Н.В. Жмурко, канд. екон. наук; студ. І.П. Парфенюк – Львівський НУ ім. Івана Франка

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Розглянуто проблемні аспекти вітчизняних реалій державного регулювання у контексті провадження поточної податкової політики. Проаналізовано основні показники та конкретні складові елементи податкової системи на прикладі різних видів